

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 9/2011 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 4 oktober 2011 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (RP 39/2011 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialrådgivare Ilkka Lahti, finansministeriet
- professor Kaarlo Tuori.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- professor Mikael Hidén
- professor Olli Mäenpää.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi ändras så att det till lagens definition av myndighet fogas sammanslutningar, inrättningar och enskilda personer som utsetts enligt en lag eller förordning eller en annan bestämmelse eller föreskrift till den del de utövar offentlig makt när de sköter ett offentligt uppdrag. Dessutom ändras bestämmelsen om utredningsenhetens rätt att få uppgifter för fenomenutredningar. Utredningsenheten ska ha rätt att få uppgifter om en anmälan som Skatteför-

valtningen gjort till förundersökningsmyndigheten och om behandlingen av denna anmälan. Genom propositionen preciseras bestämmelsen om att utredningsenhetens personal har rätt att använda Skatteförvaltningens och dess enheters datasystem för att tillgodose den rätt till uppgifter som föreskrivs i lagen.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

I propositionen finns ingen motivering till lagstiftningsordning.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet lämnade riksmötet 2010 ett utlåtande

om närapå exakt samma ärende. Då framhöll utskottet följande:

"I grundlagens 10 § 1 mom. sägs att närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett det viktigt med tanke på skyddet för personuppgifter att det föreskrivs åtminstone om registreringens syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, de tillåtna användningsändamålen, inklusive om uppgifterna kan lämnas ut, förvaringstiden och rättssäkerheten för de registrerade. Utöver detta ska regleringen av dessa faktorer på lagnivå vara omfattande och detaljerade (GrUU 25/2010 rd, s. 2/II, GrUU 27/2006 rd, s. 2/I och GrUU 14/2002 rd, s. 2). Kravet på bestämmelser i lag gäller också möjligheten att överlåta uppgifter via en teknisk anslutning (GrUU 12/2002 rd, s. 5).

Enligt utskottet uppfyller lagförslag 1 dessa allmänna krav i tillräcklig utsträckning. Däremot är de begrepp som ingår i lagförslaget till viss del problematiska.

Enligt 2 § 4 punkten i lagförslag 1 avses med "myndighet" en myndighet som avses i 4 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). I praktiken innebär det här att myndighetsbegreppet blir mycket vittomfattande.

Laghänvisningen leder till att med myndighet avses

- 1) statliga förvaltningsmyndigheter samt övriga statliga ämbetsverk och inrättningar,
- 2) domstolar och övriga lagskipningsorgan,
- 3) statens affärsverk,
- 4) kommunala myndigheter,
- 5) Finlands Bank jämte Finansinspektionen samt Folkpensionsanstalten och andra självständiga offentlighetsrättsliga inrättningar,
- 6) riksdagens ämbetsverk och inrättningar samt
- 7) myndigheterna i landskapet Åland när de i landskapet utför uppgifter som ankommer på riksmyndigheterna.

Myndigheter är likaså nämnder, delegationer, kommittéer, kommissioner, arbetsgrupper, förrättningsmän och revisorer i kommuner och samkommuner samt andra därmed jämförbara organ som med stöd av en lag, en förordning eller ett beslut fattat av en myndighet som avses i

1, 2 eller 7 punkten har tillsatts för att självständigt utföra en uppgift. Enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet omfattar myndighetsbegreppet dessutom sammanslutningar, inrättningar, stiftelser och enskilda personer som utövar offentlig makt enligt en lag, en bestämmelse eller en föreskrift som meddelats med stöd av en lag eller en förordning och utför ett offentligt uppdrag.

Termen "myndighet" är relevant i synnerhet när det gäller omfattningen av utredningsenhetens rätt att få uppgifter. Utredningsenhetens rätt att få uppgifter gäller endast uppgifter som myndigheterna själva har. Endast myndigheter har rätt att begära fullgöranderapporter.

Enligt utskottet är det inte helt okomplicerat att utan vidare överföra ett begrepp som skapats i ett visst syfte till en annan lag, som tjänar ett helt annat syfte. Myndighetsbegreppet har tillkommit genom grundlagsutskottets medverkan (se GrUU 43/1998 rd) för lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och definierats så att det är klart vidare än i allmänspråket och i det juridiska språkbruket över lag. Orsaken till detta var strävan att så väl som möjligt säkerställa offentligheten i fråga om myndighetshandlingar som avses i grundlagens 12 § 2 mom. i alla de fall där det rör sig om utövande av offentlig makt (se RP 30/1998 rd och RP 309/1993 rd). Om begreppet nu som sådant överförs till den föreslagna lagen leder det till att utredningsenheten åtminstone formellt har rätt till information också ur register som förs av aktörer som inte har något att göra med näringsverksamhet eller dess finansiering. Enligt utskottet är detta inte en godtagbar lösning och står inte heller i korrekt proportion till lagförslaget syften.

Grundlagsutskottet anser därför att finansutskottet ska precisera myndighetsbegreppet så att det täcker in endast myndigheter som sköter registrerings-, tillstånds-, inspektions- eller övervakningsuppgifter i anslutning till näringsverksamhet, uppgifter i anslutning till finansiering av näringsverksamhet eller som annars också behandlar ärenden som gäller näringsverksamhet (såsom tullen, polisen och domstolarna) samt enheter i staten, kommuner och samkommuner

som bedriver näringsverksamhet (se GrUU 38/2010 rd, s. 3).

Utskottet konstaterar att det aktuella lagförslaget minst av allt kan sägas förbättra läget från det ovan relaterade. Därför vidhåller utskottet sin ståndpunkt och uppmanar finansutskottet att på allvar väga in behovet att begränsa begreppet "myndighet" endast till aktörer som har hand om tillstånds-, inspektions- eller övervakningsuppgifter i anslutning till näringsverksamhet eller

som annars behandlar ärenden som i väsentlig grad rör näringsverksamhet eller t.ex. beviljar bidrag, stöd eller förmåner.

Ställningstagande

Grundlagsutskottet anser

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors den 1 november 2011

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Outi Mäkelä /saml
medl. Sauli Ahvenjärvi /kd
Tuija Brax /gröna
Kalle Jokinen /saml
Ilkka Kantola /sd
Kimmo Kivelä /saf

Anna Kontula /vänst
Markus Lohi /cent
Tom Packalén /saf
Vesa-Matti Saarakkala /saf
Tapani Tölli /cent
ers. Lea Mäkipää /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Risto Eerola.